

slagroomtaart

Beursgebouw

OPTIE 3

Binnenspeeltuin, zoals Galveston in Gent

Vroeger: katoenfabriek

Nu: binnenspeeltuin, indoor paintball, danshuis, evenementenhal

Luc Gyssels, projectverantwoordelijke Galveston: "We hebben het gebouw in 2003 gekocht, toen het al gedeeltelijk ontmanteld was. Sinds 1997 wordt de Galveston niet meer als katoenfabriek gebruikt, dus de spinmachines waren bijvoorbeeld al weg. Wij zochten een nieuwe site om ons bedrijf te herlokalisieren, en zagen plots enorme mogelijkheden met het pand van de voormalige katoenfabriek. Stedenbouwkundig verliep alles niet altijd even simpel, maar uiteindelijk konden we de bevoegde instanties toch overtuigen van onze pistes.

Het gebouw heeft drie verdiepingen, waar sinds de opening zes maanden geleden vijf verschillende activiteiten plaatsvinden. Allemaal op verschillende tijdstippen, een groot voordeel. Op het gelijkvloers is er een evenementenhal waar 's avonds tot duizend mensen kunnen komen feesten. Verder is er een grote indoor paintballruimte, een dansschool waar tot 200 mensen les kunnen komen volgen en een grote binnenspeeltuin. Tegen de naakte productiehallen zijn allerlei speeltuigen gebouwd

en in het midden staat een podium met stoelen en banken. In de kerstvakantie kwamen hier toch tot 600 kinderen per dag spelen. En we zijn momenteel plannen aan het maken voor een horecazaak op het dak.

Behalve een nieuwe ingang in de kelder, de uitbreiding van de parkeermogelijkheden en het verwijderen van de ventilatiekanalen hebben we eigenlijk niet veel wijzigingen aan het gebouw, daterend uit 1910, moeten aanbrengen. Het blijft natuurlijk geënt op zijn vroegere industriële functie, maar het zonde geweest zijn om dit gebouw verloren te laten gaan."

OPTIE 4

Bibliotheek of boekhandel, zoals de Dominicanerkerk in Maastricht

Vroeger: kerk, fietsenstalling, slangentempel

Nu: boekhandel

Tom Harmes, winkelmanager Selexyz: "De achthonderd jaar oude Dominicanerkerk was in heel slechte staat toen wij er in 2003 aan begonnen. De stad was eigenaar, dus het gebouw was al lang geen kerk meer. Op het laatst was daar een fietsenstalling, voordien werden er slangen gehouden. Wij zochten een markante plek in het centrum van Maastricht om de belevingswaarde voor de klanten te verhogen. Dat versterkt ons product. Er zijn lange studies aan voorafgegaan en we hebben zwaar moeten investeren, maar vijf jaar later zijn we er uiteindelijk ingetrokken. Dat was vooral dankzij de uitstekende publiek-private samenwerking, waardoor onze vergunningsaanvraag niet eindeloos in het bakje bleef liggen.

De Dominicanerkerk is een beschermd nationaal monument, dus is alles reversibel. De metalen boekenrekken staan op paaltjes, de kasten raken de wanden niet. We kunnen als het ware meteen weg en dan is het gebouw opnieuw een kerk. We waren erg bezorgd tijdens onze eerste winter, maar uiteindelijk bleken onze klanten de beste kachelletjes. Als het druk is in de winkel dan kan het hier lek-

ker warm zijn. In samenwerking met de Universiteit van Eindhoven hebben we ook een klimaatinstallatie ontwikkeld, om de temperatuur en vochtigheid te regelen. De mensen kunnen hier niet alleen boeken kopen. We organiseren 130 activiteiten per jaar, van lezingen tot exposities. En je kan hier altijd een koffie of een biertje drinken.

De kracht van het gebouw is echter het gebouw zelf, en door daar iets heel contrasterend tegenover te stellen hebben we iets bijzonders kunnen creëren. *The Guardian* verkoos ons in 2008 tot de beste boekenwinkel ter wereld. En zelfs de bisschop was positief. Niet zo heel vreemd, want uiteindelijk doen wij net hetzelfde als de dominicanen: kennis verspreiden."

Ernesto Sábato overleden

Zuid-Amerikaanse schrijvers. De Spaanse krant *El País* noemt hem de laatste klassieke auteur in de Argentijnse literatuur.

Naast romans schreef hij ook heel wat essays, over uiteenlopende onderwerpen als metafysica, politiek en tango. Hij maakte ook een interviewboek met de beroemde auteur en landgenoot Jorge Luis Borges. *Antes del fin* (Voor het einde) staat bekend als zijn spirituele testament. Sábato kreeg de prestigieuze Spaanse literaire Cervantesprijs en de Prix Médicis, en werd in Frankrijk opgenomen in het Légion d'Honneur.

Ook in politiek opzicht speelde Sábato, die in zijn jeugd met het communisme dweepte, een belangrijke rol. Op verzoek van Raúl Alfonsín, de eerste president na de militaire dictatuur (1976-1983), werd de schrijver voorzitter van de Conadep-Commissie, de Nationale

Commissie over de Verdwijning van Personen. Die werd opgericht in de nasleep van de militaire dictatuur in Argentinië, waarbij zo'n tienduizend Argentijnen ontvoerd, gemarteld en gedood werden. De Conadep-Commissie ploos het lot van vermiste slachtoffers uit en vergaarde bewijzen van de misdaden van de militaire junta, waardoor de leiders ervan berecht konden worden. Het rapport *Nunca mas* (Nooit meer) geldt nog steeds als het belangrijkste document over de schendingen van de mensenrechten tijdens de Argentijnse militaire junta.

De ironie wil dat Sábato verheldering bracht over de gewelddaden tijdens de zogeheten Vuile Oorlog in Argentinië, terwijl zijn eigen romans duister zijn en een wereld laten zien die beheerst wordt door geheimen en waanzin.

(ER)

AVIEL CAHN stelt nieuw seizoen van de Vlaamse Opera voor

Opera moet het stellen met 1,6 miljoen minder subsidie

ANTWERPEN • Eén ding moet je Aviel Cahn nageven: zelfs al neemt de minister hem pakken geld af, hij blijft avontuurlijk programmeren. 1,6 miljoen euro, zo becijfert de intendant van de Vlaamse Opera de subsidievermindering van alle overheden: 'geen kaasschaaf, een kaasblijf'. Maar volgend jaar brengt hij wel acht producties, waarvan drie nieuwe creaties.

DOOR STEPHAN MOENS

Het nieuwe seizoen heeft als thema: 'Een nieuwe wereld!' Met een uitroep, "al mag je er soms ook een vraagteken achter zetten", zegt Cahn. Verandering, revolutie, wendingen in het persoonlijke leven: het past allemaal onder die noemer. En het past bij de actualiteit, "met de omwentelingen in Noord-Afrika, de crisis van het Europese economische model, de energie- en ecologische problemen, en de crisis van het Belgische politieke bestel."

In die context hoort zeker een eigenaardige wereldpremière, die van een meer dan honderdzeventig jaar oud werk. *Le Duc d'Albe* van Donizetti werd nooit voltooid en nooit opgevoerd, behalve in een sterk omgewerkte, Italiaanse vorm lang na zijn dood. Nu heeft de Italiaanse componist Giorgio Battistelli (in de Vlaamse

Opera bekend van *Richard III*) voor de ontbrekende stukken muziek bijgeschreven. Het stuk, waarvoor de kostuums gemaakt zullen worden door het Antwerpse duo AF Vandevorst, zal meteen ook op cd worden opgenomen door het Engelse nichelabel Opera Rara.

De tweede wereldcreatie wordt *Rumor*, een eenakter van de Duitse componist

Het nieuwe seizoen heeft als thema: 'Een nieuwe wereld!' Met een uitroep, 'al mag je er soms ook een vraagteken achter zetten', zegt Cahn

Christian Jost gebaseerd op een roman van filmscenarist Guillermo Arriaga (*Amores Perros, Babel*). Het wordt geregisseerd door Guy Joosten.

In zekere zin is ook *La Forza del Destino* van Verdi een creatie, want Cahn brengt de oorspronkelijke versie uit Sint-Petersburg (met het donkere einde). De encensering is van de Duitse topregisseur Michael Thalheimer.

Verder zijn er *Aufstieg und Fall der Stadt Mahagonny* van Kurt Weill (in een regie van Calixto Bieito, van wie vroeger *Carmen* te zien was), de afronding van de Tsjaikovskicyclus met het onbekende

Tsjarodejka (*De Tovenares*), waarvan een dvd gemaakt wordt, Rossini's *Il Viaggio a Reims* met Alberto Zedda als dirigent en ... *Carmen*, maar dan in een regie van een ander enfant terrible, de Brit Daniel Kramer.

De derde creatie is een jongerenopera: *In tussentijd... Een geuzenopera*, rond oude geuzen- en nieuwe protestliederen.

Niet onbelangrijk is dat de Vlaamse Opera op verschillende buitenlandse festivals zal spelen, zo bijvoorbeeld in Edinburgh (het voltallige gezelschap speelt er de *Semiramide* van vorig seizoen) en op het Rostropovitsfestival in Bakoe (Azerbeidzjan), waar het orkest o.l.v. chef-dirigent Dmitri Jurowski een concert geeft met Mahler en Tsjaikovski.

Die reizen brengen een beetje geld in het laatje maar dat volstaat niet om de verloren subsidie te compenseren. Daartoe zijn andere besparingen en inkomsten nodig: noodzakelijke investeringen in de oude gebouwen worden uitgesteld, er wordt bespaard op de kwaliteit van de producties (door bv. het bühneorkest niet live maar als opname te brengen) en er worden producties en zalen verhuurd. Wat de samenwerking met het Ballet van Vlaanderen betreft, was er voorlopig geen nieuws, behalve dat er werkgroepen zijn opgestart.

www.vlaamseopera.be

'Die Frau ohne Schatten': goede opera maar geen vernieuwend theater

Het grote gevaar schuilt in het grote gebaar

ANTWERPEN • Die Frau ohne Schatten van Hugo von Hofmannsthal en Richard Strauss is een zeer ambitieus werk: door de enorme orkestpartituur, door de hoge moeilijkheidsgraad van de zangpartijen, door de complexiteit van de plot, door de morele en zelfs filosofische aanspraken. Vele van die eisen worden waargemaakt in de productie van Marco Arturo Marelli in de Vlaamse Opera.

DOOR STEPHAN MOENS

Bijzonder interessant en efficiënt is de visie die dirigent Alexander Joel voorstelt. Een ronde, ook op de agressieve momenten nog behapbare klank, een zoektocht naar structuur en evenwicht tussen klankschoonheid en muzikale dramatiek: dat lukt wonderwel. Het orkest heeft duidelijk een lange weg met hem afgelegd, zelfs als niet elke finisse van de partituur wordt uitgepuurd.

Het is al evenmin gemakkelijk een aanvaardbare bezetting te vinden voor de zeer veeleisende rollen. Ook dat is op een eerbare manier gelukt, met zangers die evenmin elke nuance kunnen weergeven maar die hun partijen wel aankunnen. Ze kunnen op meer dan één moment indruk maken, zelfs als dat bij sommigen, zoals Jon Villars als Keizer, vooral met volume is. Krachtig en tegelijk mooi is de Verversvrouw van Stephanie Friede; de

Een professioneel gemaakte, verstaanbare lezing van een complex stuk, die echter alleen op muzikaal vlak enige nieuwe inzichten biedt

keizerin van Marion Amman en vooral de Barak van Thomas Johannes Mayer liggen aan de mooie zijden van het spectrum. Minder interessant is hoe de meesten van deze mensen hun rol scensich invullen. Sommigen zijn onbeholpen, anderen vervallen in het grote gebaar, de charge of het ogenrollen. Bij Amman is soms iets van de breekbaarheid merkbaar die je ook in andere rollen had gewenst. Het grote gebaar, het teveel aan expressie is namelijk het grootste gevaar dat in deze opera schuilt. Daar hebben Hofmannsthal en Strauss al ten overvloede voor gezorgd. Nog meer is dodelijk.

De tweede uitdaging van het stuk voor de regisseur is de meerlagigheid en complexiteit ervan. De drie niveaus - goden, heersers en proletariërs - vragen om dui-

■ De jonge Zwitserse sopraan Marion Ammann als de Keizerin.

delijkheid maar ook om snijpunten; de vele scènewissels moeten ofwel gevolgd ofwel genegeerd worden. Marelli's keuze voor dat laatste probleem is duidelijk: hij heeft een ingenieus draaitoneel geconstrueerd, waarop nog eens cirkelsegmenten kunnen draaien. Zo kunnen telkens nieuwe suggestieve ruimtes gecreëerd worden. Na enige tijd begint het je te duizelen door al dat gedraai maar ook dat is een aspect van het stuk.

Ook voor de drie niveaus heeft Marelli een heel duidelijke lezing gevonden. Het vergezochte verhaal wordt er zowaar tamelijk duidelijk door. Maar daar moet een prijs voor betaald worden in de vorm van een zekere visuele banaliteit. Het proletariaat op het toneel is van musicalniveau: *Les misérables* is niet veraf. Voor de heerserswereld volstaan wat K&K-uniformen, een witte jurk en een jas met bontkraag. En de godenwereld wordt gesym-

boliseerd door wat lichteffecten en een glitterstaf in de hand van de 'Boodschapper van de geesten' (een overigens uitstekende Werner van Mechelen). Ook die banaliteit is in zekere zin ingebouwd in het stuk; toch zijn hier zeker diepgaander lezingen mogelijk. Een aanzet hiervoor is te zien in het idee om de hele opera als een flashback van een droom van de valk (uit het sprookje van *Duizend en één nacht* over Koning Sinbad en de valk) te beschouwen.

Al bij al: een professioneel gemaakte, verstaanbare lezing van een complex stuk, die echter alleen op muzikaal vlak enige nieuwe inzichten biedt. Goede opera, maar geen vernieuwend theater.

i Nog voorstellingen in de Vlaamse Opera in Antwerpen op 3, 6, 8 en 11 mei. www.vlaamseopera.be.

FOTO VLAAMSE OPERA